

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-10-27

Vår referens

Lars G Larsson

Utvecklingssekreterare

lars.g.larsson@malmo.se

Ärende väckt av Vänsterpartiet - Avskaffa veckovisa omprövningar av boende för barnfamiljer ASN-2025-17036

Sammanfattning

Vänsterpartiet lyfter i ett nämndinitiativ frågan om de riktlinjer som sedan 2019 tillämpas av arbetsmarknads- och socialförvaltningen avseende insatser enligt socialtjänstlagen och föreslår att arbetsmarknads- och socialnämnden beslutar att ge förvaltningen i uppdrag att avskaffa den nuvarande riktlinjen om veckovis omprövning av tillfälligt boende för barnfamiljer och ensamstående med barn samt att uppdra åt förvaltningen att redovisa vilket rättsligt stöd den nuvarande ordningen vilar på, inklusive eventuella rättsfall, samt att presentera ett förslag på en ny handläggningsordning.

I ärendet redogör arbetsmarknads- och socialförvaltningen för den rättsliga grunden för handläggningen samt hur arbetet med barnfamiljer i hemlöshet bedrivs.

Förvaltningen anser att det finns rättsligt stöd för den nuvarande vägledningen gällande prövning av rätten till boendeinsats enligt socialtjänstlagen för barnfamiljer och att arbetet är förenligt med både socialtjänstlagen och barnkonventionen.

Förslag till beslut

1. Arbetsmarknads- och socialnämnden anser nämndinitiativet vara besvarat med vad som framförs i ärendet.

Beslutsunderlag

- Nämndinitiativ från (V) om att avskaffa veckovisa omprövningar av boende för barnfamiljer

- Protokollsutdrag nämnden §296 Ärende väckt av Vänsterpartiet - Avskaffa veckovisa omprövningar av boende för barnfamiljer
- G-Tjänsteskrivelse - Ärende väckt av Vänsterpartiet - Avskaffa veckovisa omprövningar av boende för barnfamiljer -

Beslutsplanering

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2025-09-25

ASN beredning 2025-10-29

Arbetsmarknads- och socialnämndens arbetsutskott 2025-11-06

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2025-11-20

Ärendet

Vänsterpartiet lyfter i ett nämndinitiativ frågan om de riktlinjer som sedan 2019 tillämpas av arbetsmarknads- och socialförvaltningen och som innebär att barnfamiljer som beviljats tillfälligt boende via socialtjänsten, så kallat nödbistånd, måste ansöka om nytt bistånd varje vecka. Initiativet pekar på att denna ordning skapar stor osäkerhet för både barn och föräldrar och att den försvårar möjligheten till stabilitet, skolgång och sociala relationer.

Vänsterpartiet hänvisar till barnkonventionen och menar att nuvarande praxis inte är förenlig med konventionens artiklar om barnets bästa och rätten till en skälig levnadsstandard. De hänvisar även till nationella rapporter från Socialstyrelsen och Barnombudsmannen som visar att osäkra boendeförhållanden ökar risken för barnfattigdom, psykisk ohälsa och segregation.

Mot denna bakgrund föreslår Vänsterpartiet att arbetsmarknads- och socialnämnden ska besluta:

- att ge förvaltningen i uppdrag att avskaffa den nuvarande riktlinjen om veckovis omprövning av tillfälligt boende för barnfamiljer och ensamstående med barn,
- att uppdra åt förvaltningen att redovisa vilket rättsligt stöd den nuvarande ordningen vilar på, inklusive eventuella rättsfall, samt att presentera ett förslag på en ny handläggningsordning som är förenlig med barnkonventionens artiklar 3 och 27.

Förvaltningens övervägande

Bakgrund

Hemlöshet bland barnfamiljer är en allvarlig samhällsutmaning som påverkar barns hälsa, utveckling och trygghet. Även om antalet barn i hemlöshet har minskat över tid, kvarstår behovet av insatser som kan ge stabilitet och stöd. En trygg bostad är en grundläggande förutsättning för barns välbefinnande.

Riktlinjer beslutas av arbetsmarknads- och socialnämnden.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen beslutade 2019 om en vägledning för arbetet med personer som befinner sig i hemlöshet. Vägledningen bygger på den lagstiftning och den rättspraxis som finns på området. Barnkonventionen har varit en av de rättsliga utgångspunkterna vid framtagandet av förvaltningens vägledning. Konventionens principer, särskilt om barnets bästa och rätten till en skälig levnadsstandard, har beaktats i arbetet.

Inledningsvis redovisar förvaltningen vilket rättsligt stöd som vägledningen vilar på. Därefter redovisas kortfattat arbetet med nödbistånd till barnfamiljer i hemlöshet samt förvaltningens bedömning.

I och med att den nya socialtjänstlagen (2025:400) trädde i kraft den 1 juli 2025 har begreppet *bistånd* ersatts med *insats* i lagtexten, med undantag för ekonomiskt bistånd.

Förvaltningen har därför valt att i denna tjänsteskrivelse konsekvent använda begreppet *insats* i enlighet med den nya lagens terminologi.

Rättsligt stöd för förvaltningens vägledning

Kommunens socialtjänst har enligt Högsta förvaltningsdomstolen (RÅ 2004 ref 130) inget generellt ansvar att ordna bostäder till bostadslösa.

Kommunen som sådan har ett ansvar att med riktlinjer för bostadsförsörjningen skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder.

För att ha rätt att få en insats i form av boende från socialtjänsten krävs att man är helt bostadslös och har speciella svårigheter att på egen hand skaffa en bostad (RÅ 2004 ref 130). Många barnfamiljer som saknar en bostad i Malmö och befinner sig i hemlöshet har inte några speciella svårigheter och har enligt rättspraxis därför inte rätt till insats i form av boende enligt socialtjänstlagen (SoL).

Enligt rättsfall från Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) är det fråga om en restriktiv bedömning vad gäller rätt till insats i form av bostad enligt SoL (RÅ 1990 ref 119, RÅ

2004 ref 130). Det är inte tillräckligt att man har allmänna svårigheter att skaffa en bostad, exempelvis på grund av allmän bostadsbrist eller på grund av hyresvärdarnas generella krav på hyresgäster avseende inkomst, anställning och liknande.

För barnfamiljer som är helt bostadslösa, som efter en individuell bedömning inte bedöms uppfylla kriterierna för rätten till insats i form av boende enligt 11 kap. 1 § SoL, har socialtjänsten utifrån kommunens yttersta ansvar enligt 4 kap. 1 § SoL att se till att barnfamiljerna inte lider akut nöd.

Nödinsats ska ge det nödvändiga, i regel tak över huvudet över natten. Vilken tid som nödinsats beviljas utgår från en individuell bedömning. Syftet är att undanröja en akut nödsituation. Förvaltningen har i vägledningen beslutat att nödinsats till barnfamiljer kan beviljas för max en vecka i taget. Det är vanligt att nödinsatserna förlängs.

Nödinsats kan verkställas genom att socialtjänsten anvisar plats i ett boende eller beviljar pengar för den enskilde att själv lösa tak över huvudet (Jfr RÅ 1990 ref. 119 och RÅ 2004 ref. 130).

HFD har i ovan angivna domar prövat frågan om rätt till insats i form av boende enligt SoL. Även kammarrätterna har prövat frågan i ett antal domar.

Kammarrätten i Jönköping (Mål nr 2891-21) har exempelvis i en dom slagit fast att en mamma med en 10-årig son inte har sådana speciella svårigheter att hon har rätt till ett så kallat socialt hyreskontrakt. Mamman hade uppvisat läkarintyg som visade på viss psykisk ohälsa och att hon bland annat hade nedsatt energinivå och motivation samt svårigheter med att fatta beslut och fullfölja rutiner.

Vad gäller barnperspektivet framhåller kammarrätten i ovan dom: *Vid åtgärder som rör barn ska barnets bästa särskilt beaktas (1 kap. 2 § första stycket socialtjänstlagen). Det är dock i första hand vårdnadshavaren som ansvarar för att ordna ett boende för familjen och tillförsäkra barnet en hållbar boendesituation (jmf Kammarrätten i Stockholms dom den 24 april 2018 i mål nr 6809-17). Även med beaktande av barnperspektivet anser kammarrätten att det inte är visat att mamman hade rätt till det sökta biståndet.*

Kunskapsguiden är en nationell webbplats som drivs av Socialstyrelsen i samarbete med andra myndigheter. Innehållet bygger på aktuell forskning, vägledningar och rättspraxis och används som stöd i både handläggning och strategisk utveckling. Innehållet i Kunskapsguiden får anses hålla hög kvalitet och spegla bland annat den rättspraxis som råder.

Enligt Kunskapsguiden har varje individ enligt socialtjänstlagen ett grundläggande ansvar att försörja sig själv och sin familj, vilket även innefattar att ordna boende.

Föräldrar har ett särskilt ansvar att tillgodose sina barns behov och säkerställa deras levnadsvillkor, inklusive boende.

Enligt Kunskapsguiden har socialnämnden ansvar för att verka för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden. En trygg bostad är en grundläggande förutsättning för barns hälsa, utveckling och skolgång. Trots detta kan även barnfamiljer beröras av hemlöshet, sakna stadigvarande boende eller leva under osäkra boendeförhållanden.

Det framgår vidare i Kunskapsguidens underlag att barnrättsperspektivet i socialtjänstlagen (SoL) inte ger ett heltäckande skydd mot hemlöshet eller osäkra boendeförhållanden. Även om barnets bästa ska beaktas enligt både SoL och barnkonventionen, är denna princip inte alltid utslagsgivande vid bedömningar av rätten till bistånd som rör ett barns boende.

Förvaltningen vill lyfta fram att många barnfamiljer bedöms ha rätt till boendeinsats enligt SoL. Det gäller bland annat våldsutsatta kvinnor med barn samt barnfamiljer i hemlöshet som ska genomgå exempelvis öppenvårdsbehandling eller har speciella svårigheter på grund av tidigare avhysningar och skuldproblematik.

Förvaltningens arbete med boendeinsatser till barnfamiljer

När en barnfamilj tar kontakt med förvaltningen och ansöker om insats till boende inleds en utredning. Om barnfamiljen inte har rätt till insats enligt SoL beslutas om avslag på ansökan och det görs en prövning om barnfamiljen befinner sig i en nödsituation. Barnfamiljer som befinner sig i nöd beviljas nödinsats till boende i max en vecka.

Under perioden januari-september 2025 har totalt 70 barnfamiljer fått beslut om nödinsats till boende. I genomsnitt har 12 barnfamiljer per månad, som ansökt om boende, fått beslut om nödinsats.

Det är vanligt att barnfamiljer behöver fortsatt nödinsats till boende och om så är fallet förlängs insatsen med max en vecka i taget. I genomsnitt har 41 barnfamiljer per månad under perioden januari-september 2025 fått beslut om fortsatt nödinsats.

Under perioden januari-september 2025 har 69 barnfamiljer bedömts ha rätt till insats i form av boende enligt SoL (ej nödinsats).

Barnfamiljer som fått nödinsats till boende ska ta kontakt med socialtjänsten vid eventuellt behov av fortsatt nödinsats. Kontakten mellan barnfamiljen och socialtjänsten planeras i samband med att beslut om nödinsats fattas. Kontakten kan både ske genom personligt besök eller via telefon.

Alla barnfamiljer erbjuds hjälp att söka bostad via förvaltningens bostadsrådgivning. Verksamheten hjälper, vid behov, enskilda med att registrera sig som bostadssökande på Boplats Syd och tillhandhåller mycket information som kan vara till hjälp i bostadssökandet.

Förvaltningen har ingen helt uppdaterad statistik över barnfamiljer med nödinsats som avslutats under 2025 men har i början av året gjort en uppföljning av alla barnfamiljer som avslutades under 2024 och inte återaktualiserades för ny boendeinsats samma år.

Denna uppföljning visade att 2024 avslutades 51 barnfamiljer som haft nödinsats till boende och 59 procent av barnfamiljerna hade en sammanhängande boendetid på 0–4 månader, med en median på två månader.

Barnfamiljerna bor således i regel kort tid innan de har funnit en lösning på sitt behov av boende.

Drygt hälften av barnfamiljerna hade bott på ett och samma boende hela den sammanhängande insattiden, 75 procent hade bott på max två olika boenden. Att en barnfamilj får flytta mellan olika boenden beror i regel på att plats blivit ledig på någon av förvaltningens interna boenden.

Nästan 90 procent av barnfamiljerna bodde vid avslut av nödinsatsen i en lägenhet som de inte delade med någon annan, med eget kök och badrum. I nästan samtliga fall var lägenheterna i någon av förvaltningens interna boenden.

Förvaltningens bedömning

Sammanfattningsvis bedömer arbetsmarknads- och socialförvaltningen att det finns rättsligt stöd för den nuvarande vägledningen gällande prövning av rätten till boendeinsats enligt socialtjänstlagen för barnfamiljer.

Detta gäller både grunderna för bedömning av rätt till insats och den tidsram som tillämpas vid beslut om nödinsats till boende, vilket i regel begränsas till högst en vecka. Att bevilja längre insatser, då förvaltningen bedömer att rätt till insats inte föreligger, är inte förenligt med vad som menas med att undanröja en akut nödsituation.

Även om barnkonventionen är svensk lag, innebär det inte att hemlösa barnfamiljer alltid har en rätt till insats i form av boende enligt socialtjänstlagen. Rätten till insatser, inklusive boende, avgörs genom individuell behovsprövning och styrs av gällande lagstiftning och rättspraxis, inte enbart av principen om barnets bästa.

Förvaltningen bedömer att arbetet med nödinsatser till boende för barnfamiljer är förenligt med både socialtjänstlagen och barnkonventionen. Den veckovisa

omprövningen av insatsen är en del av detta arbetssätt och bedöms vara i linje med gällande lagstiftning och rättspraxis.

Den regelbundna kontakten med familjerna möjliggör dessutom tät uppföljning, vilket stärker möjligheten att ge rätt stöd i rätt tid och att identifiera behov av mer långsiktiga insatser, i enlighet med principen om barnets bästa

Förvaltningen anser initiativet vara besvarat med vad som framförts i ärendet

Ansvariga

Madeleine Moberg Enhetschef

Truls Hallin Avdelningschef

Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef